

Suhozidna gradnja na Unescovem seznamu nesnovne kulturne dediščine

Port Louis, 28.11.2018, 15:18

Dediščina suhozidne gradnje je vpisana na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Veščine suhozidne gradnje, znanj in tehnik je v nominaciji povezala osem evropskih držav, tudi Slovenijo. Gre za prvobitno tehniko gradnje predvsem na Krasu in v Istri.

Unescov medvladni odbor za varovanje nesnovne kulturne dediščine je na zasedanju v Port Louisu na Mavriciju odločil, da se na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva vpiše veščina suhozidne gradnje, so sporočili z ministrstva za kulturo. Nominacija za vpis na seznam je povezala osem evropskih držav, tudi Slovenijo.

Kaj je suhozidna gradnja?

Suhozidna gradnja je veščina zidanja brez uporabe veziva, pri kateri z odbiranjem razpoložljivega lokalnega kamna, pridobljenega s čiščenjem in urejanjem zemljišč, ter ob razumevanju skladnje, nastajajo različni tipi trdnih kamnitih objektov.

Znanje zlaganja kamena na suho brez uporabe veziva je osnovna in prvobitna tehnika gradnje predvsem na Krasu in v Istri. Je posledica in rezultat boja za preživetje na kamnitem kraškem in istrskem svetu vse od prazgodovine naprej, kjer je postala ključni element značilne kraške in istrske kulturne krajine.

Razpravo bo Medvladni odbor za varovanje nesnovne kulturne dediščine nadaljeval v četrtek, ko na Ministrstvu za kulturo pričakujejo tudi vpis klekljanja čipk v Sloveniji.

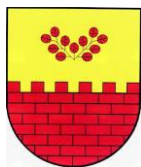
V preteklosti je bila suhozidna gradnja znana tudi v nekaterih drugih delih Slovenije. Znanje se je prenašalo iz roda v rod z opazovanjem, posnemanjem in vajo, ki se je začela že od malih nog. Velik pomen je imela do druge svetovne vojne, ko se je začelo opuščanje tradicionalne kmetijske rabe tal in so suhi zidovi izgubili svoj pomen.

Za gradnjo suhih zidov v odprti krajini se uporablja izključno lokalni neobdelan kamen iz neposredne bližine gradnje. Graditelj se mora vedno znova prilagajati razpoložljivemu, vselej drugačnemu materialu in ga smiselno sestaviti v uporabno konstrukcijo, zato prihaja tudi do lokalno pogojenih različic.

Suhi zidovi v odprti krajini služijo različnim namenom. So ogradni, pašniški, vinogradniški, mejni, kolovozni, podporni, protivettni, protipožarni. V tehniki suhega zidu so grajeni tudi podporni zidovi - škarpe, zavetja pred burjo, opore za trte, groblje, obzidani izviri, kali, vodnjaki, cisterne, ledenice, peskolovi, apnenice, poti, mostovi, železniški nasipi, pečke, okopi, hiške, svinjaki, stopnice in drugo, so zapisali na ministrstvu.

Osem držav izpostavilo kulturne pomene suhozidne gradnje

Veščina suhozidne gradnje, znanj in tehnik je v nominaciji za vpis na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva povezala osem evropskih držav - Hrvaško, Ciper, Francijo, Grčijo, Italijo, Slovenijo, Španijo in Švico,

ki so v nominaciji predstavile razširjene tehnike, ki spoštujejo lokalne tradicije, in izpostavile skupne kulturne pomene in funkcije tega elementa nesnovne kulturne dediščine v vseh sodelujočih državah.

Pri večnacionalnem projektu je iz Slovenije sodelovala delovna skupina strokovnjakov Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije iz območne enote Nova Gorica, Parka Škocjanske jame in ob sodelovanju piranske območne enote zavoda, koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine - Slovenskega etnografskega muzeja in ministrstva za kulturo.

Suhozidna gradnja. FOTO: Ministrstvo za kulturo

Vpis na seznam je bil pričakovan, saj je evalvacijsko telo v sklopu priprav na zasedanje Unescovega medvladnega odbora za varovanje nesnovne kulturne dediščine nominacijo ocenilo pozitivno. Prav tako je pozitivno ocenilo nominacijo **klekljanja čipk** v Sloveniji, ki jo bodo po podatkih ministrstva najverjetneje potrdili v četrtek.

Iz Slovenije na seznamu že Škofjeloški pasijon in obhodi kurentov

Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva je - poleg seznama nesnovne dediščine, ki jo je nujno nemudoma zavarovati, in registra dobrih praks - najvidnejši izraz varovanja nesnovne kulturne dediščine v mednarodnem okolju. Osnova zanj je konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine iz leta 2003, ki jo je Slovenija ratificirala leta 2008. Istega leta je vzpostavila tudi register nesnovne kulturne dediščine, v katerega je trenutno vpisanih 66 enot.

Iz Slovenije sta na seznamu že Škofjeloški pasijon in obhodi kurentov.